

1 Velferdsbeskrivelse – Alta kommune

1.1 Presentasjon av kommunen

Alta kommune tilhører AV- gruppe 6 som består av SSBs kostragruppe 12.
Hva er det som kjennetegner Alta og kommunegruppen?

Kjennetegn for Alta kommune og kommunegruppen

- AV kommunegruppe 6 består av 14 kommuner.
- Bare 10 av landets fylker tilhører denne gruppen, og Finnmark fylke er spesielt godt representert.
- Denne gruppen består av mellomstore kommuner med en befolkning fra 5 – 20 000 innbyggere.
- Kommunene har middels bundne kostnader og høye frie disponible inntekter pr innbygger.
- Ut fra KOMMODE modellens prediksjoner kan man forvente at denne typen kommuner til en viss grad vil prioritere tjenestetilbudet i lovpålagte sektorer når de blir tilført mer penger. Dette fordi et romslig økonomisk handlingsrom allerede har gitt dem anledning til å bruke penger på kultur og fritid.
- Alta har om lag 18 000 innbyggere og ligger i Finnmark fylke.
- Kommunen er en av få kommuner i Finnmark som opplever befolkningsvekst.

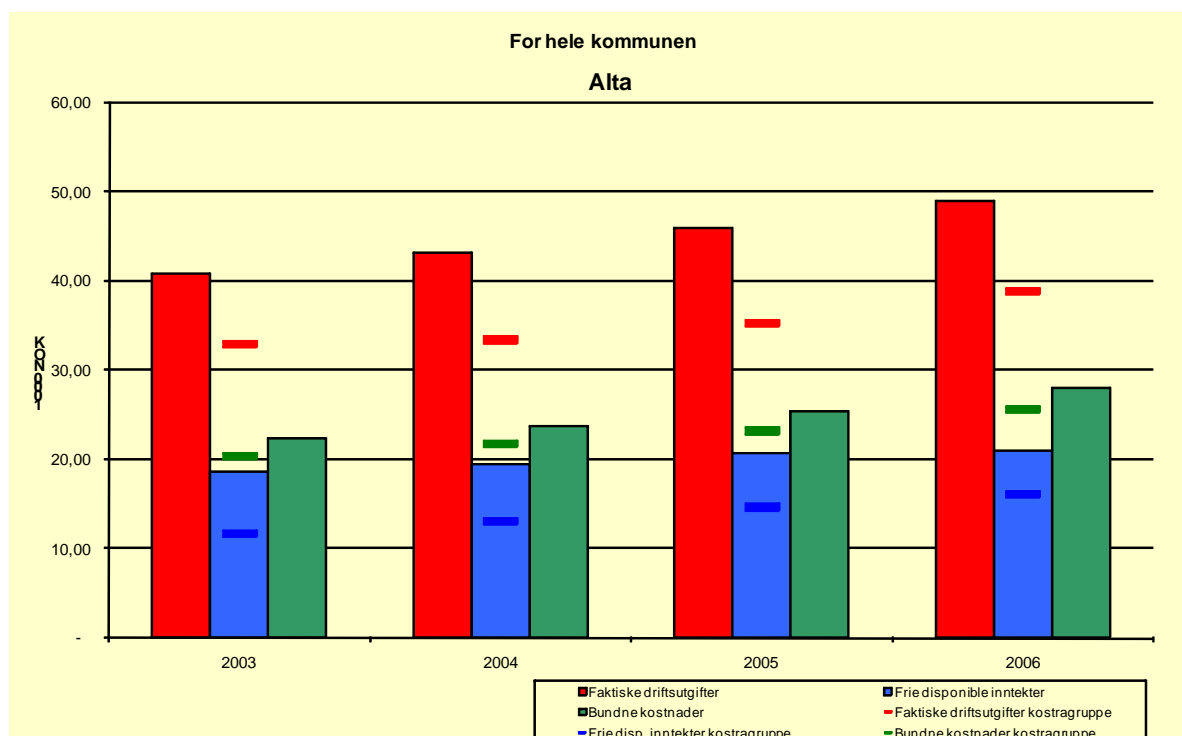
1.2 Overordnet økonomisk handlingsrom for Alta

Økonomisk situasjon

- Noe stram økonomi over flere år kombinert med en ekspansiv økonomisk politikk.
- Bedret økonomisk situasjon de siste årene som følge av økte rammetilskudd.
- Økte rammeoverføringer fra staten som følge av befolkningsvekst gir kommunen handlingsrom på sikt.
- Stadig økende gjeldsbelastning.
- Prioritert økning av tjenestetilbudet innenfor lovpålagte sektorer, men kultur er også i beskjedne grad prioritert.
- Etterslep på vedlikehold innen alle sektorer og særskilt innen skole
- Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter: 0,8 (2005), 3,2(2006).
- Netto lånegjeld i kroner pr innbygger 36259 (2005), 39885 i (2006)

Økonomien i Alta har blitt bedre de siste årene med bakgrunn i økte overføringer, og det er en positiv utvikling i nettodriftsresultat for kommunen fra 0,8 i 2005 til 3,2 i 2006. Uten økte overføringene ville den økonomiske situasjonen i Alta vært langt vanskeligere. På kostnadskontrollsidene er pleie- og omsorgssektoren er spesielt utfordrende sektor.

Figuren nedenfor viser en veldig svak økning i kommunens frie disponible inntekter fra 2005 til 2006. Alta ligger over sin kommunegruppe når det gjelder nivået på de frie disponible inntektene.

Alta kommune har hatt en jevn økning i netto lånegjeld pr innbygger. Dette henger sammen med at kommunen har ført en noe ekspansiv økonomisk politikk de siste årene. Kommunen er bekymret for at økt økonomisk handlingsrom på sikt vil bli spist opp av å betjene renter og avdrag på økt lånegjeld. Store investeringsprosjekter ligger også i løypa. Høy og økende gjeld gir også høy risikoeksponering.

Når det gjelder situasjonen på vedlikehold har Alta et etterslep knyttet til gammel bygningsmasse, og spesielt innen skolesektoren.

Kommune hadde i 2006 en befolkningsøkning på 1 prosent. Prioriteringene og de budsjettmessige endringene er derfor i stor grad demografidrevne. Det er med andre ord ikke rom for å gjøre store prioriteringer. Kommunen har en ung befolknings sammensetning og har mange barn i skolepliktig alder. Dette gir et press i oppvekstsektoren og kommunen ferdigstilte to skoleprosjekter i 2006 og planleggingen av nye prosjekter er i full gang. I tillegg må gamle skolebygninger oppgraderes og renoveres. Kommunen har ikke full barnehagedekning.

Tilgangen på fagkompetanse har så langt vært god når det gjelder pedagoger, lærere og sykepleiere, men kommunen registrerer at det blir vanskeligere på sikt. Kommunen lyste ut 30 stillinger innen barnehagene og fikk dekket alle. Det er imidlertid et problem å få tak i ingeniører.

Alta har prioritert lovpålagte sektorer på marginen og har som oppvekstkommune særskilt fokus på skole og barnehage, men har også prioritert pleie og omsorg. Kultur er i beskjeden grad prioritert. Prioriteringene er i stor grad demografidrevne. De lovpålagte sektorene er også prioritert på investeringssiden de sist årene ved bygging og rehabilitering av barnehager, skoler og omsorgsboliger. Kultur er i er også prioritert og er bevisste politisk valg synliggjort gjennom planlagte investeringer i Badeland og kino.

Observasjonen i Alta understøttes av Kommode som sier at man kan forvente at denne typen kommuner til en viss grad vil prioritere tjenestetilbudet i lovpålagte sektorer når de blir tilført mer penger.

1.3 Hvilket velferdstilbud gir Alta?

Ut fra den økonomiske situasjonen i kommunen, hvordan kan vi da beskrive velferdstilbudet i Alta kommune innenfor utvalgte sektorer?

Velferdstilbud i Alta

- Prioriterte sektorer og endringer:
 - 2 nye midlertidige barnehager og 4 skal bygges
 - Ombygging av to skoler, Alta ungdomskole og Gakori skole
 - Vedtak om bygging av Saga skole
 - 6 nye korttidsplasser for avlastning og rehabilitering.
 - Planlegging av 16 nye omsorgsboliger. Bevilgning på 26,1 mill kroner.
 - Kino 25 mill kr
 - Badeland 26 mill kr

- Tjenestetilbudet etter sektor:

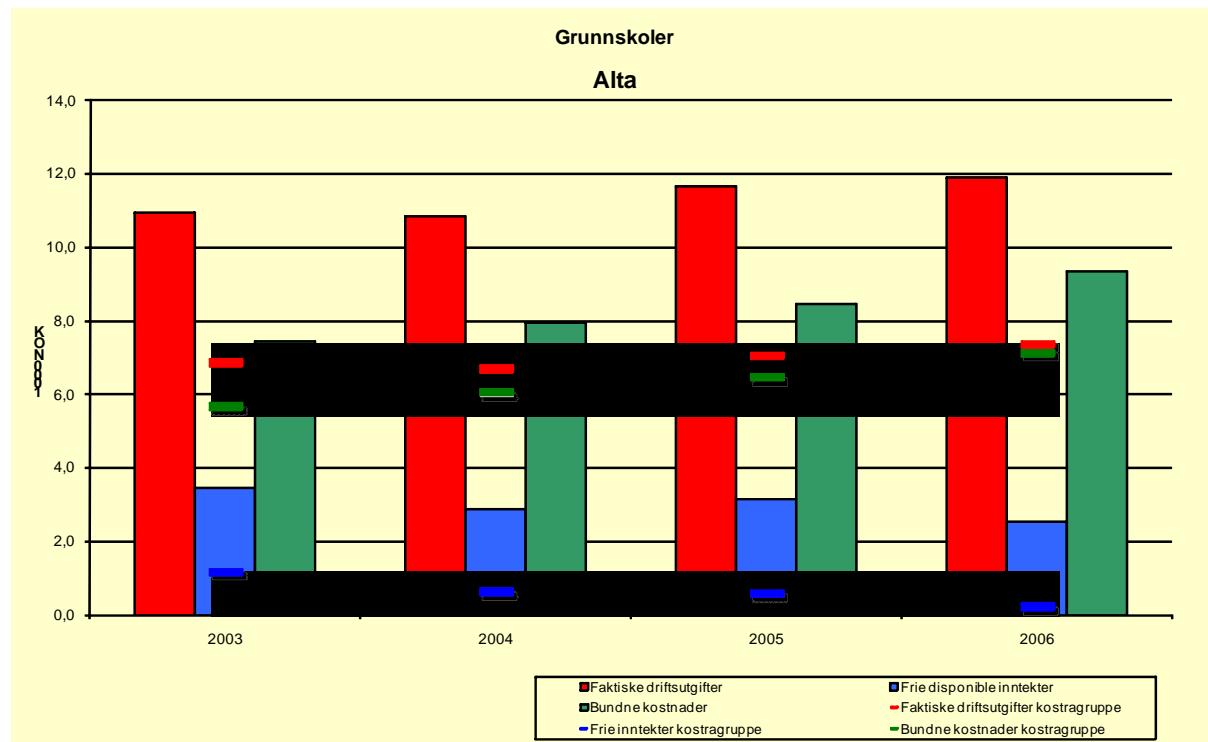
- Skole og barnehage:
 - Kommunen hadde ikke full barnehagedekning i 2006. Det ble opprettet midlertidige plasser for å møte økt etterspørsel.
 - Oppfyller krav til fagutdannet personale.
 - Antall elever per datamaskin; 6,7 (2005), 7,6 (2006)
 - Elever per undervisningsrelatert årsverk; 9,7 (2005), 9,9 (2006)
 - Andel ansatte med førskolelærerutdanning (prosent); 35,6 (2005), 33,8 (2006)
 - Andel barn 1–5 år med barnehageplass (prosent); 79,7 (2005), 81,7 (2006)

- Pleie og omsorg:
 - Pleie og omsorg er prioritert ved økte driftsrammer.
 - 6 nye korttidsplasser til avlastning og rehabilitering i 2005.
 - Dagsenter for demente på Vertshuset i 2006.
 - Planlegging av 16 nye omsorgsboliger. Bevilgning på 26,1 mill kroner.
 - Tilgang fagutdannet personale er bra.
 - Ikke system ventelister, behov vurderes løpende.
 - Andel innbyggere 67 år og over som er beboere på institusjon (prosent); 8,0 (2005), 7,6 (2006)
 - Andel innbyggere 67 år og over som mottar hjemmetjenester (prosent); 19,3 (2005), 18,1(2006)
 - Andel plasser i enerom i pleie- og omsorgsinstitusjoner (prosent); 88,1 (2005) 85,9 (2006)

- Kultur og fritid:
 - Kultur er litt prioritert – styrking av fritidstilbud
 - Bibliotek med gode åpningstider
 - Ventelister kulturskolen
 - Tre større hallanlegg
 - Investering i Badeland
 - Flere ballbinger.
 - Netto driftsutgifter til folkebibliotek per innbygger; 279 (2005) 286 (2006)
 - Netto driftsutgifter til idrett per innbygger; 306 (2005) 285 (2006)
 - Netto driftsutgifter til kommunale kultur- og musikkskoler per innbygger 209 (2005), 188 (2006)

1.4 Nærmere om velferdstilbudet innenfor skole og oppvekst (SO)

1.4.1 Skole

Alta har brukt mindre av sine frie disponible inntekter på skole i 2006 enn året før. Kommunen ligger imidlertid nivåmessig godt over de øvrige kommunene i AV-gruppe 6 i bruk av frie disponible inntekter i denne sektoren.

Alta har 14 skoler hvor av to er såkalte oppvekstssentre. Skolestrukturen er desentralisert noe som fører til høye driftskostnader. Det er bygget to nye skoler, Alta ungdomskole og Gakori skole. I tillegg er det planlagt å investere i Saga skole.

Skolebygningene er i hovedsak gamle og kommunen har en utfordring når det gjelder de fysiske betingelser for et godt læringsmiljø. Voksende elevtall legger press på skolesektoren, og kommunen klarer i begrenset grad å ha fokus på å heve kvaliteten på innholdet i skolen. Driftsrammene på skolene oppleves som uendret og satsingen følges ikke opp med økte midler. Kommunens budsjetter synes ikke å vært tilstrekkelige til å sikre fornying av inventar og anskaffelser av

undervisningsmaterielle som for eksempel bøker. Det er også ønskelig at personelldekningen var bedre.

Tilgangen på fagpersonale er god, men det er mye som tyder på at det blir en utfordring på sikt. Lærertettheten er relativt stabil med 9,7 (2005) 9,9 (2006) elever pr undervisningsrelaterte årsverk, men det er ønskelig å øke bemanningen.

Alta har mange elever som får spesialundervisning og mange foreldre med funksjonshemmede barn velger å flytte til kommunen (kommuneshopping). Skolene må dekke ressurser til sakkyndig tilråding på skolens budsjett som i utgangspunktet var tiltenkt andre formål. Alta har ingen spesialskoler og elvene får tilrettelagt undervisning innen ordinær drift. Mange av skolene har flotte uteområder som benyttes flittig.

I Alta deler om lag 8 barn på en pc i 2006. Dette er litt flere elever pr pc enn i 2005. Kommunen satser på dette området og har lagt opp til å bruke 650 000 kroner over tre år til innkjøp av pc' er.

Alta har satset på videreutdanning for lærere for å møte kunnskapsløftet. I tillegg er det etablert system for kvalitetsutvikling og tilsyn i skolen. Skolen ønsker seg imidlertid bedre bemanning, mer penger til utstyr og undervisningsmaterieill.

1.4.2 Barnehage

Kommode viser at dette er en prioritert sektor. Sammenliknet med de andre kommunene i AV-gruppe 6 ligger Alta nivåmessig over disse i bruk av frie disponible inntekter.

Kommunen hadde ikke full dekning i 2006, men opprettet 28,5 plasser som svar på statens ønske om full barnehagedekning.

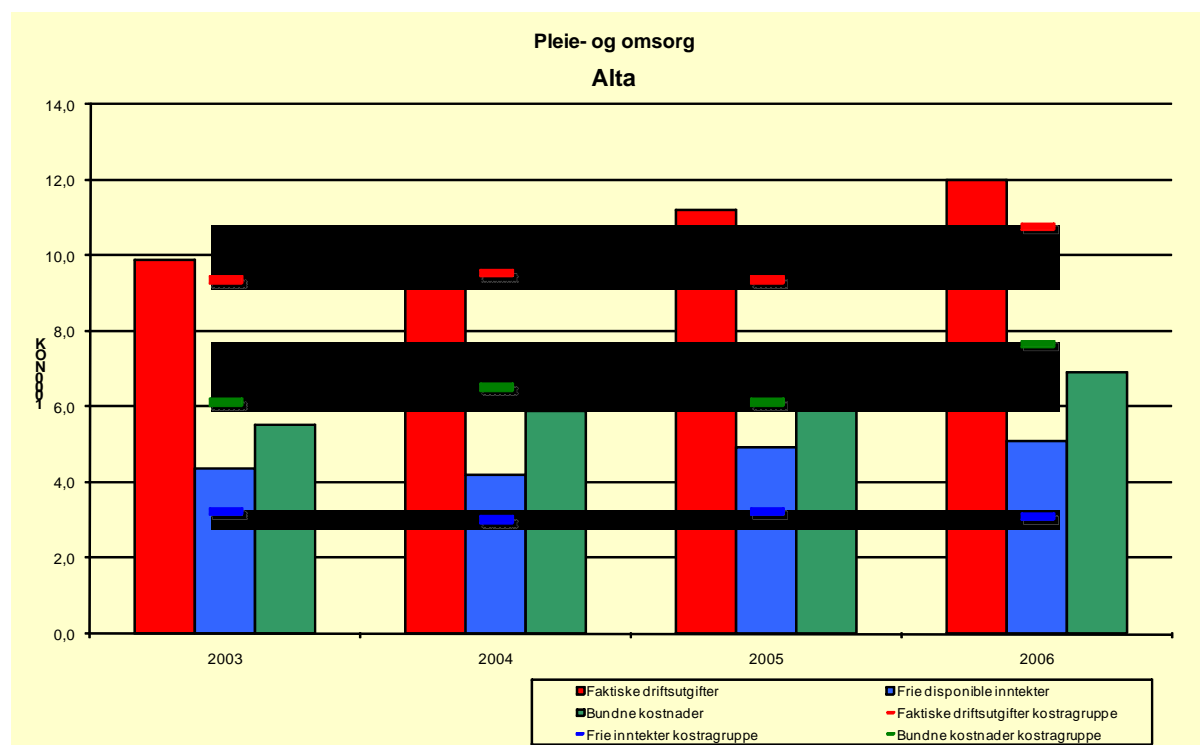
Kommunen har om lag 30 barnehager hvor av 14 var kommunale i 2006. Alta har med andre ord et stort innslag av private barnehager. Barnehagene har i stor grad gammel bygningsmasse, og de fysiske rammene kunne vært bedre.

Rammene for sektoren har vært relativt uendret de siste årene. Sektoren oppfyller krav til antall fagutdannede og antall ansatte per barn. Det er imidlertid en utfordring for sektoren at de ikke får tilstrekkelig med midler til drift når de får flere barn. Barnehagene har i likhet med skolene mange ressurskrevende barn som krever ekstra midler og kommunen bruker stadig mer på denne gruppen.

Foreldrene betaler 200 kroner i kostpenger. Barna får melk, frukt og lunsj i løpet av dagen og også et varmt måltid en gang i uken. Barna er på fellesturer et par ganger i året med buss eller taxi. Nærområdene til mange av barnhagene er fine og brukes flittig til små utflukter.

Barnehagene får tilbakemelding om at kvaliteten er god, men ønsker seg mer utstyr og flere pedagoger. De fysiske lokalitetene kunne også vært langt bedre.

1.5 Nærmere om velferdstilbudet innenfor pleie og omsorg (PO)

Pleie- og omsorg er en svakt prioritert sektor i Alta kommune fra 2005 til 2006. Kommunen ligger imidlertid nivåmessig over gjennomsnittet for de andre kommunene i AV-gruppe 6 i bruk av frie disponible inntekter.

Pleie- og omsorgssektoren i Alta kommune hadde om lag 180 årsverk i 2006. Virksomheten er inndelt i tre pleie- og omsorgsavdelinger: Sykehjem, Vertshuset, Hjemmetjenesten. De to private og de to kommunale sykehjemmene har om lag 145 plasser. Sektoren hadde et overforbruk på 4 mill kroner i 2006.

Kommunen opplever et press på både hjemmebaserte tjenester og institusjonsbasert omsorg selv om kommunen ikke har en spesielt gammel befolkning. Kommunen har få pensjonister, men befolkningsutviklingen tilsier noen flere eldre over 67 år. Det er behov for flere institusjonsplasser og kommunen har prioritert å få på plass 6 nye korttidsplasser til avlastning og rehabilitering i 2005. Enerom har vært brukt som dobbeltrom for å lette på presset. Dekningsgradene

viser at det er noe færre over 67 år i Alta som mottar pleie- og omsorgstjenester i 2006 enn i 2005.

Tilgangen på fagfolk er god innen pleie- og omsorg, men sektoren generelt sett trenger flere fagfolk og økt bemanning for å øke kvaliteten på tjenestene. Spesielt hjemmetjenestene er en utfordring.

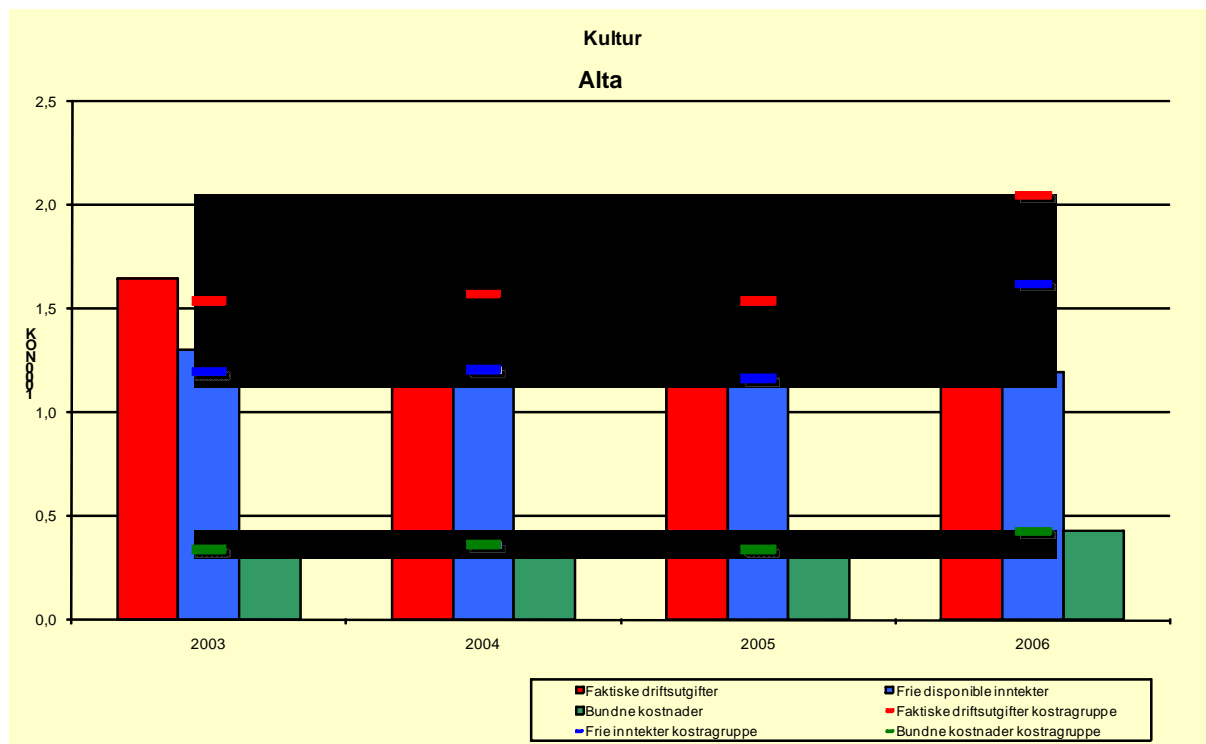
Løpende behovsprøving tilsier større etterspørsel enn tilbud, både i institusjoner og i hjemmetjenestene. Dette innebærer at det kan ta noe tid fra et omsorgsvedtak er fattet til det iverksettes, avhengig av hvor akutt behovet er. Det er mange eldre som ønsker sykehjemsplass og som ikke får tilbud.

På sykehjemmet ivaretas beboernes ønsker mht døgnrytme. De får anledning til å være ute og frivillige organisasjoner bidrar innimellom med ulike aktiviteter.

I hjemmetjenesten får de eldre i snitt 2 timer hjelp hver 2. uke. Man prøver i tillegg å legge til rette for at brukeren får besøk av den samme hjemmehjelpen. Kommunen bringer ut varm mat til brukerne hver dag til de som måtte ønske det. På Vertshuset dagsenter kan de eldre treffes for sosial omgang og ulike aktiviteter som strikking, sang, bingo.

Det er gjennomført bruker- og pårørende undersøkelser ved alle sykehjem i 2006. Svarprosenten var ca 55 % og svarene ga uttrykk for tilfredshet med tjenestetilbudet.

1.6 Nærmere om velferdstilbudet innenfor kultur og fritid

Kommode viser at kultur er en svakt prioritert sektor fra 2005 til 2006. Alta ligger nivåmessig under de andre kommunene i denne AV-gruppa i bruk av frie disponible inntekter.

Alta har prioritert å bruke 300 000 kroner til å styrke fritidstilbud i nærmiljøet i 2006. Midlene er brukt til ulike tiltak sammen med oppvekstsektoren for å styrke tilbudet til barn og unge.

Kulturskolen har 500 plasser, men også venteliste på om lag 500. Antall plasser er tredoblet siden 2002 og det er ansatt flere lærere. Kulturskolen gir desentralisert tilbud blant annen innen teater, dans, visuelle kunstfag og musikk. Kulturskolen holder til i den gamle kinoen. Mer penger og bedre plass står på ønskelista. En begrensende faktor i kulturskolen er at det er vanskelig med tilgang på lærere.

Biblioteket i Alta har fått nye lokaler som har åpent alle ukedager og også lørdag. Biblioteket er i tillegg nylig tilført en stilling, men utover dette er rammene uendret. Kommunen har ingen filialer, og folk gir ikke inntrykk av at det er problematisk. Kvaliteten på bibliotekstjenestene vurderes som god.

Biblioteket ønsker seg flere pc'er som er tilgjengelige for publikum utover de 6 biblioteket har i dag (trådløst nettverk), og i tillegg en 1/2 stilling for å utvide tjenestene på kveldstid.

Biblioteket har et samarbeid med oppvekstsektoren gjennom den kulturelle skolesekken som forvalter 400 000 kroner. Alle 1.kl og 8. kl. inviteres spesielt til biblioteket. Eventyrstunder arrangeres også innimellom, men det er begrenset med ressurser til honorarer til slike aktiviteter.

Ballbinger er prioritert i kommunen, og 5 er allerede på plass. Alta har midler til 2 nye i året hvis de også får spillemidler.

Innbyggerne har kinotilbud på Kino–Aurora. Kinoen ble etablert i samarbeid med næringslivet for noen år siden og kommunen gikk inn med om lag 25 mill kroner. Badeland er av de større investeringene som ligger i løypa. Kommunen planlegger å gå inn med 20 mill kroner for å lage et Badeland, også i samarbeid med næringslivet. Det kommunale svømmebassenget er stengt grunnet manglende vedlikehold. Tre av bygdene har imidlertid små svømmehaller som benyttes. I tillegg til at det leies tid i svømmehallen på Alta videregående skole for å kunne gi barna svømmeundervisning.

Finnmarkshallen er en idrettshall som benyttes flittig og som kommunen som vertskommune for mange studenter ønsker å bruke til sosiale formål, gjennom Åpen Hall prosjektet. Alta ønsker seg imidlertid flere hallanlegg. Men har tre større haller allerede (Alta, Bossekopp og Finnmarkshallen). Disse drives i stor grad av lag og foreninger. Kommunen ønsker seg også golfbane.

Kostraindikatorer 2003 – 2006:

2012 Alta	Andel ansatte med førskolelærerutdanning	35,4	34,4	35,6	33,8
2012 Alta	Andel barn 1-5 år med barnehageplass	70,4	74,3	79,7	81,7
2012 Alta	Andel innbyggere 67 år og over som er beboere på institusjon	8,1	7,9	8	7,6
2012 Alta	Andel innbyggere 67 år og over som mottar hjemmetjenester	21,5	20,4	19,3	18,1
2012 Alta	Andel plasser i enerom i pleie- og omsorgsinstitusjoner	88,8	80,2	88,1	85,9
2012 Alta	Antall elever per datamaskin	8	7,6	6,7	7,6
2012 Alta	Herav elever per undervisningsrelatert årsverk	9,9	9,5	9,7	9,9
2012 Alta	Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter	0,7	3	0,8	3,2
2012 Alta	Netto driftsutgifter til folkebibliotek per innbygger	293	249	279	286
2012 Alta	Netto driftsutgifter til idrett per innbygger	293	247	306	285
2012 Alta	Netto driftsutgifter til kommunale musikk- og kulturskoler, per innbygger	173	189	209	188
2012 Alta	Netto lånegjeld i kroner per innbygger	30698	33821	36259	39885